

အထက်ချင်းတွင်းမြစ်ဝှမ်းဒေသတဝိုက် ချင်းတွင်းမြစ်ရေဝေရေလဲဒေသကို ထိန်းသိမ်းရန်အတွက်
ရပ်ရွာလူထုအခြေပြုဘက်စုံစီမံခန့်ခွဲမှု

ကျေးရွာများ၏ အခြေခံသတင်းအချက်အလက်များအား အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းလက်စွဲ

မာတိကာ

၁။ နိဒါန်း.....	3
၂။ ရည်မှန်းချက်နှင့် ရည်ရွယ်ချက်များ.....	3
၃။ Ramsar စံသတ်မှတ်ချက်များ.....	6
၄။ အချက်အလက်များကောက်ယူခြင်း.....	7
အပိုင်း(၄.၁) အခြေခံသတင်းအချက်အလက်များကောက်ယူခြင်း	7
အပိုင်း(၄.၂) ကျေးရွာများ၏ အခြေခံအချက်အလက်များ	8
အပိုင်း(၄.၃) မြေပုံကြမ်းရေးဆွဲခြင်းနှင့်မြေပြင်အနေအထားအားဆန်းစစ်ခြင်း	12
အပိုင်း(၄.၄) ရေတိမ်ဒေသ၏ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း (RAWES).....	13
အပိုင်း(၄.၅) ရေတိမ်ဒေသအား ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသော အကြောင်းအရာများကို အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း	19
အပိုင်း(၄.၆) တွားသွားသတ္တဝါများကို စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း	31
အပိုင်း(၄.၇) ငှက်မျိုးစိတ်များကို စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း.....	32

ကျေးရွာများ၏ အခြေခံသတင်းအချက်အလက်များအား အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းလက်စွဲ

၁။ နိဒါန်း

ဤလက်စွဲသည် Darwin Initiative အဖွဲ့မှ ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ပေးထားသော “အထက်ချင်းတွင်းမြစ်ပုန်းဒေသ တစ်ဝိုက်တွင် ချင်းတွင်းမြစ်ရေဝေရေလဲဒေသကို ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် ရပ်ရွာလူထုအခြေပြု ဘက်စုံစီမံခန့်ခွဲမှု” သုတေ သနစီမံကိန်းတွင် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်သင့်သော ကျေးရွာများတွင် အသုံးပြုသွားမည့် ဆန်းစစ်လေ့လာအကဲဖြတ်နည်း စနစ်ကို အကျဉ်းချုပ်အနေဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဤစီမံကိန်းတွင်ဒေသခံတို့၏အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများကို အထောက်အပံ့ပေးနေသော ဂေဟစနစ် များအားထိန်းသိမ်းရန်နှင့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများဖြစ်အောင် ပံ့ပိုး ပေးနေသည့် ရေတိမ်ဒေသများ (wetlands)ကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ရပ်ရွာလူထုစီမံဆောင်ရွက်မှုများကို အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် ရည်ရွယ်ပါသည်။

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့်ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုဆိုင်ရာအကဲဖြတ်ချက်များသည်ရေရှည်တည်တံ့သောစိုက်ပျိုးရေး ၊ သတ္တုတူးဖော်ရေးနှင့် ရေစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာအလေ့အကျင့်ကောင်းများချမှတ်နိုင်ရန်ဒေသတွင်းသက်ဆိုင်သူများနှင့်အတူ ရေးဆွဲထားသည့် ရပ်ရွာလူထုအခြေပြု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ (CAPs) တွင် ထည့်သွင်းသွားမည် ဖြစ် သည်။

ဤလက်စွဲသည် သုတေသနစီမံကိန်း ရလဒ်သုံးခုကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန်အတွက် ဦးစားပေး လေ့လာဆောင် ရွက်မည့် ကျေးရွာများတွင် ဒေတာကောက်ယူခြင်းကို နမူနာအဖြစ် အထောက်အကူပြု ပံ့ပိုးပေးသွားပါမည်။

- ၁.၁ RAWES Toolkit ၏ အခြေခံအချက်အလက်များကို အသုံးပြု၍ ဒေသတွင်း ကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုနိုင် သည့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှု အကဲဖြတ်မှုဘောင်ကို ချမှတ်နိုင်ခဲ့ပြီး ကျေးရွာပေါင်း (၁၀)ရွာတွင် ဆက် လက်ဖြန့်ဝေအသုံးပြုပါသည်။
- ၁.၂ မျိုးသုန်းပျောက်ကွယ်ရန် အန္တရာယ်ရှိနေသည့် မျိုးစိတ်များနှင့် ဒေသခံတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း အတွက် အဓိကအရေးပါသောမျိုးစိတ်များကို ဒေသတွင်း အကဲဖြတ်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး သင့်တော်သော ဂေဟစနစ်နှင့်အညီ ကျက်စားနေထိုင်သည့်နေရာဒေသများ၏ လိုအပ်ချက်အရ ဆောင်ရွက်သွားရန် သဘောတူညီခဲ့ပါသည်။
- ၁.၃ ကျေးရွာ(၁၀)ရွာရှိ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ၊ မြေယာအသုံးပြုမှုနှင့် ကျက်စားနေထိုင်သည့် နေရာဒေသပြမြေပုံတို့ကို အသေးစိတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

၂။ ရည်မှန်းချက်နှင့် ရည်ရွယ်ချက်များ

ကျေးရွာများ၏ အခြေခံအချက်အလက်များအား အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်လေ့လာမှု (RVA) သည် ရပ်ရွာလူထု အခြေပြုစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် ဦးစားပေးစာရင်းဝင်ရေတိမ်ဒေသများ (wetlands)သို့ ကွင်းဆင်း၍ သတင်းအချက်အလက် များကို ကောက်ယူသွားမည်ဖြစ်ပြီး Ramsar အကဲဖြတ်မှုစံနှုန်းများနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ရေတိမ်ဒေသများ (wetlands) ကို စစ်ဆေးရန်ဖြစ်ပါသည် (အောက်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်)။ ဇယား-၁ တွင်ဖော်ပြထားသည့် ကိရိယာ/ နည်းလမ်း (၇) မျိုးကို RVA တွင် အသုံးပြုသွားမည်။

ဇယား-၁ ကျေးရွာများ၏ အခြေခံအချက်အလက်များအား အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်လေ့လာမှု (RVA) နည်းစနစ်တွင် ပါဝင်သော ဆန်းစစ်ရမည့်အပိုင်းများနှင့် ရည်ရွယ်ချက်များ အကျဉ်းချုပ်

အပိုင်း	နည်းလမ်း	ဆောင်ရွက်ရသည့် ရည်ရွယ်ချက်
၁	အခြေခံသတင်းအချက်အလက်များ	RVA နည်းလမ်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း။
၂	ကျေးရွာများ၏ အခြေခံအချက်အလက်များ	ကျေးရွာများ၏ အခြေခံသတင်း အချက်အလက်ကို စုဆောင်းခြင်း/လက်ရှိသတင်းရယူခြင်း
၃	မြေပုံ ပုံကြမ်းဆွဲခြင်းနှင့် မြေပြင်အနေအထားဆန်းစစ်ခြင်း	နောက်ဆက်တွဲအပိုင်းများတွင်ကိုးကားရန်အတွက် နေရာဒေသကိုခြုံငုံသုံးသပ်လေ့လာပြီး ကျက်စားနေထိုင်သည့် မြေပုံကိုမြေပြင်အနေအထားအရ သတင်းအချက်အလက်ရယူခြင်း။
၄	ရေတိမ်ဒေသ (wetlands)၏ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုကို ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်လေ့လာခြင်း (RAWES)	ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများကို အကဲဖြတ်လေ့လာခြင်း
၅	ရေတိမ်ဒေသများ (wetlands) ကို ခြိမ်းခြောက်နေသည့် အကြောင်းအရာများအား ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း	Ramsar စံသတ်မှတ်ချက်များအရ ရေတိမ်ဒေသအား အဓိကခြိမ်းခြောက်မှုများကို အမျိုးအစား သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ခြင်း။
၆	တွားသွားသတ္တဝါများစာရင်းစစ်တမ်းပြုလုပ်ခြင်း	တွားသွားသတ္တဝါများ၏ စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း
၇	ကျွမ်းကျင်သူများမှကွင်းဆင်းစစ်တမ်းများကောက်ယူခြင်း	ငှက်မျိုးစိတ်များ၏ စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း

အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ခြင်းကို WWT မှသတ်မှတ်ထားသော ဦးစားပေးရေတိမ်ဒေသများ (wetlands)နှင့် အနီးဆုံးကျေးရွာ (၁၀) ရွာတွင် ပြုလုပ်ပါမည်။ (“၂၀၀၀ မှ ၂၀၂၀အတွင်း အထက်ချင်းတွင်းဒေသရှိ KBA တွင် ရေတိမ်ဒေသများ တိုးချဲ့လာခြင်းနှင့် မြေထုပြောင်းလဲမှုများ၊ ပထမမူကြမ်း)။ အောက်ပါမြေပုံနှင့်ဇယားကိုလေ့လာနိုင်ပါသည်။

လက်တွေ့အနေအထားအရ ကျေးရွာများ၏အခြေခံအချက်အလက်စစ်တမ်းများကို ကောက်ယူရန်အတွက် အုပ်စု(၂) စု ခွဲပြီးဆောင်ရွက်ပါမည်။ ခန္တီးမြို့၏ မြောက်ဘက်နှင့် မြောက်ဘက်ဝန်းကျင်တွင် ရေတိမ်ဒေသ- ၁ မှ ၆ ၊ ခန္တီးမြို့နှင့် မိုင်းနောင်အကြားတွင် ရေတိမ် ဒေသ- ၇ မှ ၁၀ အုပ်စု (၂) စု။

ပုံ-၁ အဆိုပြုထားသော စစ်တမ်းကောက်ယူမည့်ကျေးရွာများ - အနိစက်ဖြင့် ဖော်ပြထားသော ရွာများအားလုံး၊ စစ်တမ်း ကောက်ယူမည့်ကျေးရွာများကိုသာ အမည်ရေးထားပါသည်။ WWT ၏ ကနဦးအကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ခြင်း အစီရင်ခံစာအရ ရေတိမ်ဒေသများကို နံပါတ်စဉ်တပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဇယား-၂ ရေတိမ်ဒေသနှင့် အနီးဆုံးကျေးရွာများစာရင်း (စစ်တမ်းကောက်ယူမည့်ကျေးရွာများ၏ကနဦး ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းအရ)

ရေတိမ်ဒေသ	အနီးဆုံးကျေးရွာ	အခြားရွာများ
၁	ဖားမောင်	နန်မွန်၊ ဖားကန့်
၂	အောင်မြေ	လာဝယ်
၃	ကင်းတော်	မှန်ပင်၊ တိမ်အင်း၊ ကချင်ရွာ
၄	မကန်နောင်	နာဟင်ဖောင်ဆိုင်၊ ကောင်းမူ
၅	ကောင်းမူ	
၆	သာယာကုန်း	ကတိုး
၇	စိန်နန်း	သာယာကုန်း
၈	မိုင်းနောင်	ဟိန်းစွန်
၉	မိုင်းနောင်	
၁၀	ဟိန်းစွန်	

မှတ်ချက် - ဤပဏာမစာရင်းသည် ရေတိမ်ဒေသတစ်ခုစီနှင့် အနီးဆုံးကျေးရွာနှင့် မြစ်ကမ်းပါးတဘက်တည်းရှိ (ဥပမာ- အရှေ့) ထိုရေတိမ်ဒေသကို အဓိကအားထား အသုံးပြုနေသူများအဖြစ် ယူဆထားပြီး ကွင်းဆင်းလေ့လာဆောင်ရွက်ရာ တွင် ဤစာရင်းကို အတည်ပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။

“ကျေးရွာအသစ်”ကို MIMU ၏ ကျေးရွာများသတင်းအချက်အလက်တွင် မတွေ့ရှိရပါ။

၃။ Ramsar စံသတ်မှတ်ချက်များ

ဇယား-၃ တွင် ဖော်ပြထားသော စံသတ်မှတ်ချက်များအနက်တစ်ခု (သို့မဟုတ်) တစ်ခုထက်ပိုသည့် စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီပါက ရေတိမ်ဒေသတစ်ခုကို နိုင်ငံတကာတွင် အရေးပါသည်ဟု ယူဆသင့်ပါသည်။ RVAs များသည် နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ခြင်း၊ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ၊ ဇီဝဆိုင်ရာနှင့်အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းတန်ဖိုးများကို သတ်မှတ်ရာတွင်သတင်းအချက်အလက်များထောက်ပံ့ကူညီပေးမည်ဖြစ်သည်။ ဤအချက်အလက်များကို အခြေခံ၍ ရေတိမ်ဒေသတစ်ခုစီမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် စံနှုန်းများကို ပဏာမအဆင့်အကဲဖြတ်မှု ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ဤသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ရေတိမ်ဒေသများအား ဦးစားပေးရွေးချယ်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေပါသည်။

ဇယား-၃ ရေတိမ်ဒေသများကို သတ်မှတ်သည့် စံသတ်မှတ်ချက် (၉)မျိုး

စံနှုန်း	ပြဋ္ဌာန်းချက်များ
၁	သင့်လျော်သော ဇီဝပထဝီဝင်ဒေသအတွင်းတွင် တွေ့ရှိရသည့် သဘာဝအလျှောက် သို့မဟုတ် သဘာဝနီးပါးရှိသည့် ရေတိမ်ဒေသကို ကိုယ်စားပြုသော၊ ရှားပါးသော (သို့မဟုတ်) ထူးခြားသော အချက်ပါရှိရမည်။
၂	ထိခိုက်လွယ်သော၊ မျိုးသုန်းလုနီးပါး(သို့)မျိုးသုန်းပျောက်ကွယ်လုနီးပါးဖြစ်နေသည့်မျိုးစိတ်များ(သို့) ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသော ဂေဟစနစ်အဝန်းအဝိုင်းများကို ပံ့ပိုးပေးရမည်။
၃	ဇီဝပထဝီဝင်ဒေသတစ်ခုတွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် အရေးပါသောအပင် (သို့မဟုတ်) တိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ်များ၏ဦးရေကို ပံ့ပိုးပေးရမည်။
၄	အပင် (သို့မဟုတ်) တိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ်များ၏ ဘဝစက်ဝန်း အရေးကြီးသည့်အဆင့်တွင် ပံ့ပိုးပေးပြီး ဆိုးရွားသော အခြေအနေများတွင်လည်း နေထိုင်စရာ ခိုလှုံခွင့်ပေးရမည်။
၅	ရေပျော်ငှက်များ ၂၀၀၀၀ (သို့) ယင်းထက်ပိုများသောအရေအတွက်ကို ပုံမှန်ထောက်ပံ့ပေးသည်။
၆	ရေပျော်ငှက်မျိုးစိတ် (သို့မဟုတ်) ငှက်မျိုးစိတ်ခွဲတစ်ခုရှိ ဦးရေ 1% ကို ပုံမှန်ထောက်ပံ့ပေးသည်။
၇	ရေတိမ်ဒေသပိုမိုကောင်းမွန်စေရေးနှင့်တန်ဖိုးမြှင့်တက်လာစေပြီးဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအားလုံးကို ပံ့ပိုးပေးနေသည့် ဒေသငါးမျိုးစိတ်ခွဲများ၊ မျိုးစိတ်များ (သို့မဟုတ်) မျိုးရင်းများ၊ ဘဝဖြစ်ပေါ်မှုအဆင့်များ၊ မျိုးစိတ်များအချင်းချင်း ဆက်နွယ်မှုများနှင့် ဦးရေများ၏ သိသာသောအချိုးအစားကို ထောက်ပံ့ပေးရမည်။
၈	ရေတိမ်ဒေသ (သို့မဟုတ်) နေရာဒေသတစ်ခုတွင် ကျက်စားနေထိုင်ရသောငါးများ၊ သားပေါက်သည့်နေရာ၊ သားလောင်းများ ရှင်သန်ရာနေရာနှင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ရာလမ်းကြောင်းတို့အတွက် အရေးကြီးသော အစားအစာ အရင်းအမြစ်ထောက်ပံ့ပေးရပါမည်။
၉	ရေတိမ်ဒေသကိုမှီခိုနေထိုင်ရသည့် ကြက်၊ ငှက်မဟုတ်သော တိရစ္ဆာန်များ၏ မျိုးစိတ်တစ်ခု (သို့မဟုတ်) မျိုးစိတ်ခွဲများဦးရေ၏ ၁% ကို ပုံမှန်ထောက်ပံ့ပေးရပါမည်။

၄။ အချက်အလက်များကောက်ယူခြင်း

အပိုင်း(၄.၁) အခြေခံသတင်းအချက်အလက်များကောက်ယူခြင်း

ယခုအပိုင်းသည် မိမိလေ့လာမည့် နေရာဒေသတစ်ခု(Site)၏ အမည်၊ အရွယ်အစားနှင့် တည်နေရာကဲ့သို့သော အခြေခံအချက်အလက်များကို ကောက်ယူခြင်းဖြစ်ပါသည်။

စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင်ဖြေဆိုသူ၏အမည်၊ ဆက်သွယ်ရန်အသေးစိတ်အချက်အလက်များ (အီးမေးလ်...စသဖြင့်)				
မေးမြန်းအကဲဖြတ်သည့်နေ့				
ကျေးရွာအမည် (သို့) ရေတိမ်ဒေသအမည်				
အခြားအမည် (ရေတိမ်ဒေသအမည်)				
ကျေးရွာအုပ်စု				
မြို့နယ်				
ခရိုင်				
တိုင်း/ပြည်နယ်				
ခန့်မှန်းဧရိယာ (ဟက်တာ (သို့) ဧက) (ရေတိမ်ဒေသ၏)				
ဒေသတွင်းကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးသတ်မှတ်ချက်များ (ဥပမာ-ကာကွယ်တော၊ ဘေးမဲ့တော ...စသဖြင့်)				
KBA အမည်နှင့်နံပါတ်				
အခြားသောနိုင်ငံတကာဆိုင်ရာသတ်မှတ်ထားသည့် စာရင်း (ဥပမာ- ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်)				
ရေတိမ်ဒေသကိုစီမံအုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်သည့် အသေးစိတ် အချက်အလက်များ (ကျေးဇူးပြု၍ သက်ဆိုင်သည်များကို အမှန်ခြစ်ပေးပါ)	တိုင်း/ပြည်နယ်	ဦးပိုင်	ဒေသခံပြည်သူ	အခြား

စီမံအုပ်ချုပ်ခွင့်ရှိသူ				
ဝန်ထမ်းအရေအတွက် (ဝန်ထမ်းမရှိလျှင် “မရှိ” ဟု သာရေးရန်)	အမြဲတမ်း		ယာယီ	
မေးမြန်းအကဲဖြတ်ရာတွင်ပါဝင်သည့်လူဦးရေ				
အပါအဝင် (အမှန်ခြစ်ပုံးများ)	PA မန်နေဂျာ	PA ဝန်ထမ်း	အခြား PA Agency ဝန်ထမ်း	အစိုးရမဟုတ် သောအဖွဲ့ အစည်းများ
	☐	☐	☐	☐
	ဒေသခံပြည်သူ လူထု	ရန်ပုံငွေ ထောက်ပံ့ ပေးသည့်အ ဖွဲ့	ပြင်ပကျွမ်း ကျင်ပညာရှင် များ	အခြား
	☐	☐	☐	☐
	Site မန်နေဂျာ		အစိုးရဝန်ထမ်းများ/ကိုယ်စားလှ ယ်များ	
	☐		☐	
အဖွဲ့အစည်း (သို့) ရန်ပုံငွေ ထောက်ပံ့ ပေးသည့်အဖွဲ့များ ကိုယ်စားအကဲဖြတ်ခြင်း ကို သီးခြားစီမံကိန်း တစ်ခုနှင့်ချိတ်ဆက်၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါက မှတ်ထားပေးပါ။				

အပိုင်း(၄.၂) ကျေးရွာများ၏ အခြေခံအချက်အလက်များ

- နေ့စွဲ -
- စစ်တမ်းကောက်သူ -
- ဖြေဆိုသူ (ရာထူး) -

သတိပြုရမည့်အချက်များ

စစ်တမ်းကောက်ယူမှုများအနေဖြင့် ဖြေဆိုသူများအား မိမိတို့အကြောင်း၊ စီမံကိန်း၊ ရည်ရွယ်ချက်များ၊ မျှော်မှန်းရလဒ်နှင့် ယခုကနဦး ဆန်းစစ်ချက်များအကြောင်းကို ရှင်းပြရမည်။

စစ်တမ်းကောက်ယူမှုများအနေဖြင့် စီမံကိန်းအကြောင်း ရေးသားဖော်ပြထားသည့်စာရွက် (သို့) ဗွီဒီယိုကို သင့်တော်သည့် နေရာတွင် လူအများသိစေရန် ပြုလုပ်ရမည်။

စစ်တမ်းကောက်ယူမှုများအနေဖြင့် စစ်တမ်းတွင်အချက်အလက်များ မေးမြန်းနိုင်ရန်အတွက် ဖြေဆိုသူများနှင့် ကနဦး သဘောတူညီချက်ယူထားရမည်။

စီမံကိန်းနစ်နာမှုအကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍လည်း ဖြေဆိုသူများကို ကြိုတင်အကြောင်းကြားထားရမည်။

နောက်ခံအကြောင်းအရာများ

ကျေးရွာအမည်	
ကျေးရွာအမည်၏ အဓိပ္ပာယ်	
တည်ထောင်ခဲ့သည့်ခုနှစ်	
ယခုနေရာသို့ပြောင်းရွှေ့ခဲ့သည့်ခုနှစ်	
ယခင်တည်နေရာ	
ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ရသည့်အကြောင်းအရင်း	

ကျေးရွာသမိုင်းကြောင်းများ

အဓိကဖြစ်စဉ်များ (ဥပမာ - စစ်ပွဲ၊ မိုးခေါင်ခြင်း၊ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှု၊ မီးဘေး.....)။ ကျေးရွာစတင်တည်ထောင်သည့် အချိန်မှစတင်၍ ယခုလက်ရှိအခြေအနေအတွင်းဖြစ်ပွားခဲ့သည်များကို ဆိုလိုပါသည်။

ခုနှစ် (သို့) ကာလ	ဖြစ်စဉ်ဖော်ပြချက်

ခုနှစ် (သို့) ကာလ	ဖြစ်စဉ်ဖော်ပြချက်

အိမ်ထောင်စုများ

ခန့်မှန်းခြေအရေအတွက်ကိုသာ ရရှိကောင်းရရှိနိုင်သည်။

အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်စုစုပေါင်း	
စုစုပေါင်းအမျိုးသမီးအရေအတွက်	
စုစုပေါင်းအမျိုးသားအရေအတွက်	
စုစုပေါင်းကလေးအရေအတွက် (၁၆ နှစ်နှင့်အောက်)	
တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်/တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုများ	
ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာများ	

ကျေးရွာမြေပုံကြမ်း

ရေးဆွဲရာတွင် ကျေးရွာအတွင်းအပြင်ရှိ လမ်းများ၊ မြစ်များနှင့် အခြားသောအဓိကအသွင်အပြင်များကို အခြေခံပါ။ မြေပုံအတွင်းတွင် ကျောင်းများ၊ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနေအိမ်၊ ဘောလုံးကွင်း (သို့) ကစားကွင်း၊ ဈေးဆိုင်များနှင့် အခြားသော လူမှုရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အဦများ၊ လယ်ကွင်းများကို ထည့်သွင်းရေးဆွဲပါ။

ထိရလွယ်သောလူများ (ခန့်မှန်းခြေအရေအတွက်သာ)

သဘာဝသယံဇာတ အရင်းအမြစ်များအပေါ် မှီတည်၍ အသက် မွေးဝမ်းကြောင်းပြုလုပ်နေရသည့် အိမ်ထောင်စုအချိုး (%) (သို့) အရေအတွက်	
---	--

အမျိုးသမီးများဦးဆောင်သည့် အိမ်ထောင်စုအချိုး (%) (သို့) အရေအတွက်	
မြေပိုင်မရှိသော အိမ်ထောင်စုအချိုး (%) (သို့) အရေအတွက်	
တစ်နှစ်လျှင်ငတ်မွတ်သောလအရေအတွက်	
အခြားသောလူမှုရေးပြဿနာများ (ဥပမာ - မူးယစ်ဆေးဝါး သုံးစွဲခြင်း)	

❖ ဤကိန်းဂဏန်းများသည် ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများအပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိ/မရှိ သတိပြုမှတ်သားပါ။

အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များ

အုပ်စု၏ ဆန္ဒအပေါ် အခြေခံ၍ အောက်ဖော်ပြပါလုပ်ငန်းများကို အဆင့်သတ်မှတ်ပါ။

လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များ	အဆင့်	မှတ်စုများ
ငါးဖမ်းခြင်း		
မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း		
စပါးစိုက်ပျိုးခြင်း		
ကိုယ်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ခြင်း		
အမဲလိုက်ခြင်း		
ဖမ်းဆီးခြင်း (အင်းဆက်...စသဖြင့်)		

လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များ	အဆင့်	မှတ်စုများ
အခြားလုပ်ငန်းများ (သတ်မှတ်ခြင်း)		

အပိုင်း(၄.၃) မြေပုံကြမ်းရေးဆွဲခြင်းနှင့်မြေပြင်အနေအထားအားဆန်းစစ်ခြင်း

ကွင်းဆင်းဆောင်ရွက်ချက်များ မပြုလုပ်ခင် ရေတိမ်ဒေသတစ်ခုချင်းစီ၏ မြေမျက်နှာသွင်ပြင်မြေပုံများနှင့် Google Earth မြေပုံများကို ပုံနှိပ်ထုတ်ထားရပါမည်။ အချို့သောလေ့လာရမည့်နေရာဒေသများကို မြေပုံကြည့်၍ အကဲဖြတ်နိုင်သော်လည်း ရေတိမ်ဒေသများ၏ အနေအထား/အလေ့အထများကို အကဲဖြတ်ရန် မလွယ်ကူပါ။ ထို့ကြောင့် အဓိကရေတိမ်ဒေသများ၏ ဆက်စပ်သည့် အစိတ်အပိုင်းများနှင့် တည်နေရာကို အတည်ပြုနိုင်ရန်အတွက် မြေပြင်အနေအထားဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

ရေတိမ်ဒေသအကြောင်း တတ်သိနားလည်သောရုပ်ရှာလူထု၊ ရေတိမ်ဒေသများကို နေ့စဉ်ပုံမှန် အသုံးပြုနေသော ဒေသခံပြည်သူများနှင့်အတူ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ပြီး မြေပုံကြမ်းကို ဦးစွာရေးဆွဲပါ။ ထို့နောက်ရရှိလာသော အချက်အလက်/ရလဒ်များကို Google Earth (သို့) မြေမျက်နှာသွင်ပြင်မြေပုံများအဖြစ် ပြောင်းလဲပြီး ရေတိမ်ဒေသ၏ လေ့လာနိုင်သော နေရာများသို့ သွားရောက်ပြီး ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းကို ဆောင်ရွက်ပါ။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်နေစဉ်တွင် ရေတိမ်ဒေသ၏ အခြေအနေ၊ မြေအသုံးချမှုပါသည့် မြေပုံကြမ်းကို ပြင်ဆင်ပါ (သို့) မှတ်သားရေးဆွဲပါ။

၁။ ကနဦးမြေပုံကြမ်းရေးဆွဲထားမှုကို အခြေခံ၍ ကွင်းဆင်းအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးမှ အချက်အလက်များ စုံစုံလင်လင် ထည့်သွင်းထားသော အပြီးသတ်မြေပုံကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲနိုင်မည်ဆိုလျှင် အကောင်းဆုံးဖြစ်ပါသည်။

- ၂။ လေ့လာသတ်မှတ်နိုင်သည့် ရေတိမ်ဒေသ၏အဓိကအနေအထား/အခြေအနေများမှာ -
 - (က) ရေတိမ်ဒေသမဟုတ်သောနေရာများ - သစ်တော၊ မြက်ခင်းပြင်၊ ချုံ/ထနောင်းတော
 - (ခ) ရေတိမ်ဒေသအလေ့အထ - ရေလွှမ်းတော၊ စိုစွတ်သောမြက်ခင်းပြင်၊ ထွက်သစ်စပေါက်ပင်၊ ရေပေါ်ပေါက်ပင်၊ ရေမြုပ်တော/ ပေါက်ပင်၊ ရေပြင်ကျယ် (မြစ်နှင့်ချောင်းများအပါအဝင်)
 - (ဂ) မြေအသုံးချမှု - အခြေချနေထိုင်မှု၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ လမ်း

၃။ ဆက်စပ်သော (စိုက်ပျိုးရေးအမျိုးအစား၊ ထင်ရှားသောအပင်မျိုးစိတ်များ) အခြားအနေအထား/ အခြေအနေများကိုလည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြပါ။

၄။ ရေတိမ်ဒေသ တစ်နေရာစီတွင် GPS Waypoint အနည်းဆုံး ၅ခု မှ ၁၀ ခုထိ မှတ်သားထားပါ။ အကောင်းဆုံးအနေဖြင့် GPS Waypoint များကို မတူကွဲပြားခြားနားသောနေရာများ၏ နယ်နိမိတ်များတွင် မှတ်သားသင့်ပါသည်။ မြေပုံကြမ်းပေါ်တွင် Waypoints များကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မှတ်သားပါ။ GPS တွင် Format အနေဖြင့် WGS84, projection အနေဖြင့် decimal degrees ဟု ရွေးချယ်ထားသင့်ပါသည်။

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၊ Tonle Bati ဒေသရှိ ရေတိမ်ဒေသမြေပုံကို ဥပမာအနေဖြင့် အောက်တွင် ဖော်ပြပေးထားပါသည်။

မြေပုံကြမ်းပေါ်ရှိ အချက်အလက်များကို RAWES စစ်တမ်းနှင့် ငှက်အမျိုးအစား စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် ကိုးကားနိုင်ပါသည်။

၅။ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုတစ်ခုစီအတွက် ဤဝန်ဆောင်မှုကိုပေးသောဆက်စပ်သည့်နေထိုင်ကျက်စားရာနေရာများနှင့် တည်နေရာများကို ချရေးထားပါ။

၆။ ငှက်တစ်ကောင်ချင်းစီ၏ ကျက်စားရာနေရာဒေသများကို မြေပုံပေါ်တွင် မှတ်သားထားပါ။

အပိုင်း(၄.၄) ရေတိမ်ဒေသ၏ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း (RAWES)

အောက်ဖော်ပြပါ Survey protocol သည် RRC-EA (2020) Rapid Assessment of Wetland Ecosystem Services: A Practitioners’ Guide. Ramsar Regional Center – East Asia, Suncheon, Republic of Korea မှ ကောက်နုတ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

Survey protocol အသေးစိတ်အချက်အလက်များ

ရေတိမ်ဒေသ Site တစ်ခုချင်းစီအတွက် အကြံပြုထားသော လုပ်ငန်းစဉ် (Workflow) များမှာ -

၁။ Site တွင်တွေ့ရှိရသော နေထိုင်ကျက်စားရာနေရာတစ်ခုချင်းစီအတွက် (အပိုင်း-၃ ကိုကားရန်) နောက်ဆက်တွဲ အနေဖြင့် ထည့်သွင်းထားသော ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုဆိုင်ရာမေးခွန်းပုံစံအတိုင်းဖြည့်သွင်းရပါမည်။ (နောက်ဆက်တွဲ - ၁)

(က) ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုတစ်ခုချင်းစီကို မှတ်သားပါ - အချို့ကို အသေးစိတ်မှတ်သားနိုင်အောင် ကြိုးစားပါ။ မေးခွန်းတစ်ခုချင်းစီအတွက် “Yes (သို့) No” သာမဖြည့်သင့်ပါ။

(ခ) ဝန်ဆောင်မှုများမှတစ်ဆင့် လူဦးရေမည်မျှ အကျိုးကျေးဇူးရနိုင်သည်ကို ခန့်မှန်းတွက်ချက်ပါ (အနီးဆုံး အတိုင်းအတာထိ)

(ဂ) ဝန်ဆောင်မှုတစ်ခုစီမှရရှိလာသောအကျိုးကျေးဇူးပမာဏကို မှတ်သားထားပါ။ (နိုင်ငံတကာအဆင့်၊ ပြည်တွင်းအဆင့်၊ ဒေသတွင်းအဆင့်)

၂။ မေးခွန်းများကို လေ့လာသူနှစ်ဦးဖြင့် ပြီးစီးအောင်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ စံသတ်မှတ်နှုန်းထားများတူညီမှုရှိစေရန် Site အားလုံးအတွက် တူညီသောလေ့လာသူနှစ်ယောက်မှ အချက်အလက်ကောက်ယူခြင်းသည် အကောင်းဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ လေ့လာသူများမှ Site နှင့်ပတ်သက်သည့်အချက်အလက်များရရှိစေရန် ဒေသခံများနှင့် ဆွေးနွေးမေးမြန်းသင့်ပါသည်။ (ဒေသခံလမ်းပြ (သို့) ကျေးရွာအနီးတွင်နေထိုင်သူများ)

၃။ မေးခွန်းလွှာတစ်ခုပြီးစီးရန် မိနစ် ၂၀ မှ ၃၀ ထိ ကြာမြင့်နိုင်ပြီး Site တစ်ခုချင်းစီတွင် နေထိုင်ကျက်စားရာပုံစံ ၅ မျိုးမှ ၁၀ မျိုးထိ ရှိနိုင်ရုံသာမက သီးခြားမေးခွန်းလွှာတစ်ခုလည်းလိုအပ်နိုင်ပါသည်။ Site တစ်ခုချင်းစီတွင် ကွင်းလုပ်ငန်းများ ပြီးစီးအောင်ဆောင်ရွက်ရန် တစ်ရက်ကြာမြင့်နိုင်ပါသည်။

၄။ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုစစ်တမ်းဆောင်ရွက်နေစဉ်အချိန်တွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့်ပတ်သက်သည့် စူးစမ်းလေ့လာချက်များကိုလည်း မှတ်သားထားနိုင်ပါသည်။

ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများ	အကျိုးကျေးဇူးများကို ဖော်ပြပါ	လူဦးရေမည်မျှအကျိုး ကျေးဇူးရနိုင်သလဲ	အကျိုးအမြတ်အတိုင်းအတာ

ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများ	အကျိုးကျေးဇူးများကို ဖော်ပြပါ	လူဦးရေမည်မျှအကျိုး ကျေးဇူးရနိုင်သလဲ	အကျိုးအမြတ်အတိုင်းအတာ

ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများ	အကျိုးကျေးဇူးများကို ဖော်ပြပါ	လူဦးရေမည်မျှအကျိုး ကျေးဇူးရနိုင်သလဲ	အကျိုးအမြတ်အတိုင်းအတာ

(Yes (သို့) No ဖြေပြီး အတိုချုပ်ဖော်ပြချက်ထည့်သွင်းပေးရန်)

ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း

အရေးကြီးမှတ်ချက် - ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းအားလုံးအတွက် လူဦးရေမည်မျှအကျိုးကျေးဇူးရရှိသနည်းဟု မှတ်သည့်အခါ တွင် သယံဇာတကိုအသုံးပြုသည့်သူများနှင့် ရောင်းချသူများစာရင်းကို မှတ်သားရန်လိုအပ်သည်။ သယံဇာတတစ်ခုချင်း အလိုက်ရောင်းသူနှင့် ဝယ်ယူသူအရေအတွက်စာရင်းကို မှတ်ထားပါ။ အကြမ်းဖျဉ်းအားဖြင့် ဥပမာ လူ ၁၀ ဦး (သို့) ၁၀၀ (သို့) ၁၀၀၀။

ရေချို	အများပြည်သူအတွက်ရေချိုရရှိမှုအရင်းအမြစ်သည်ရေတိမ်ဒေသမှရရှိသလား	
	အများပြည်သူ၏မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများအတွက်ရေချိုရရှိမှုအရင်းအမြစ်သည် ရေတိမ်ဒေသမှဟုတ်ပါသလား	
	စိုက်ပျိုးရေးအတွက်လိုအပ်သောရေကိုရေတိမ်ဒေသမှရပါသလား	
	ဝန်ဆောင်မှုအမှား - ရေတိမ်ဒေသသည် ညစ်ညမ်းမှု၏ အရင်းအမြစ် ဖြစ်ပါ သလား	
အစားအစာ	ရေတိမ်ဒေသအတွင်းသီးနှံစိုက်ပျိုးမှုရှိပါသလား	
	အစားအစာအတွက်ရေတိမ်ဒေသတွင်စိုက်ပျိုးထားသောအပင်အားခူးခွတ်မှု ရှိပါသလား	
	အစားအစာအတွက်ရေတိမ်ဒေသတွင်မွေးမြူထားသောတိရစ္ဆာန်များမှရရှိပါ သလား (ဥပမာ - ငါး၊ အခွံမာသတ္တဝါများ)	
	ရေတိမ်ဒေသမှတိရစ္ဆာန်အစာများရရှိပါသလား	
လောင်စာ	ရေတိမ်ဒေသအတွင်းမှလောင်စာအနေဖြင့်ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်သည့်အရာဝတ္ထုများ ရရှိသလား (ဥပမာ - ထင်း (သို့) မီးသွေး)	
အမျှင်	ရေတိမ်ဒေသအတွင်းမှအဆောက်အဦးအတွက်သုံးစွဲနိုင်သည့်အရာဝတ္ထုများ ရရှိပါသလား (ဥပမာ - အိမ်နှင့်လှေဆောက်ရန်သစ် (သို့) အိမ်အမိုးမိုးရန်အတွက် ကျွပ်ပင်များ)	
သဘာဝဆေးဝါးများ	ရေတိမ်ဒေသအတွင်းမှဆေးဝါးပစ္စည်းများပြုလုပ်ရန်အတွက်အပင်(သို့) သတ္တဝါ များရရှိပါသလား	

အလှဆင်ရာတွင်အသုံးပြုသည့်အရင်းအမြစ်များ	ရေတိမ်ဒေသအတွင်းမှအလှဆင်ရာပစ္စည်းများအတွက် တိရစ္ဆာန်(သို့)အပင်များကို ထုတ်ယူသုံးစွဲသည်များရှိပါသလား	
ရွှံ့စေး၊ သတ္တု(သို့) အစုလိုက်ထုတ်ယူခြင်း	ရေတိမ်ဒေသအတွင်းမှ ဆောက်လုပ်ရေးအတွက် သဲ (သို့) ကျောက်စရစ်ခဲများ ထုတ်ယူသလား	
	ရေတိမ်ဒေသအတွင်းမှ အုတ်ပြုလုပ်ရန်အတွက် ရွှံ့စေးထုတ်ယူသုံးစွဲပါသလား	
စွမ်းအင်ထုတ်လုပ်ခြင်း	ရေတိမ်ဒေသအတွင်းမှ ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်ယူသုံးစွဲပါသလား	
အခြား	ရေတိမ်ဒေသအတွင်းမှအခြားသောမည်သည့်အရာများထုတ်ယူစုဆောင်းသနည်း	
	ဝန်ဆောင်မှုအမှား - ရေတိမ်ဒေသမှလူအများစုဆောင်းသည့်အရာကိုပိတ်ပင်နေသည်များရှိလား	

အရေးကြီးမှတ်ချက် - ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းအားလုံးအတွက်- ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုအားလုံးသည်ရေတိမ်ဒေသရေရှည်တည်တံ့မှုကို ဖြစ်စေလား၊ ပျက်ဆီးစေသလားကို မှတ်သားရန်အရေးကြီးပါသည်။ ရေတိမ်ဒေသကိုပျက်စီးစေပါက ပျက်စီးစေရသည့်အကြောင်းအရင်းများကို မှတ်သားထားရန်လိုအပ်သည်။

ဇီဝဖြစ်ပျက်မှုကိုထိန်းညှိပေးခြင်း

လေထုအရည်အသွေးကိုထိန်းညှိပေးခြင်း	ရေတိမ်ဒေသမှအနီးနားရှိလေထုမညစ်ညမ်းအောင် ထိန်းညှိပေးနေသည့် အရင်းအမြစ်ရှိပါသလား	
	ဝန်ဆောင်မှုအမှား - ရေတိမ်ဒေသမှ လေထုညစ်ညမ်းစေရန်အတွက် ထုတ်လွှတ်ပေးနေသည်များရှိသလား (ဥပမာ - မီးခိုး၊ ဆွေးမြေ့နေသောအသီးအရွက်များမှထွက်သော မီသိန်းဓာတ်ငွေ့)	
ဒေသရာသီဥတုထိန်းညှိပေးခြင်း	ရေတိမ်ဒေသမှ လူ (သို့) တိရစ္ဆာန်အတွက် အရိပ်ရရှိစေပါသလား	
	ရေတိမ်ဒေသတွင် ရေပြင်ကျယ် (သို့) စိုက်ခင်းများရှိပါသလား၊ ၎င်းတို့မှ လေထုကိုအေးမြစေကာ အငွေ့ပျံစေခြင်းကို ပေးစွမ်းမည်ဖြစ်ပါသည်။ (ရေတိမ်ဒေသ၏အရွယ်အစားအပေါ် မူတည်ပါသည်)	
ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုကိုထိန်းညှိပေးခြင်း	ရေတိမ်ဒေသမှကာဗွန်သိုလျှော်နိုင်ပါသလား (ဥပမာ - သစ်ဆွေးအနည်ကျ၍ စိုက်ခင်းများရှိပါသလား)	
	ဝန်ဆောင်မှုအမှား - ရေတိမ်ဒေသမှ ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့ထုတ်ပေးသည်များရှိသလား (ဥပမာ - ပုံမှန်လောင်ကျွမ်းခြင်း (သို့) မြေဆွေးများမှတစ်ဆင့် မီသိန်းထုတ်လွှတ်မှုများပြားခြင်း)	
ရေအရင်းအမြစ်ထိန်းညှိပေးခြင်း	ရေတိမ်ဒေသသည် မိုးသည်းထန်စွာ ရွာသွန်းချိန် (သို့) မြစ်ရေစီးဆင်းချိန်များတွင် ရေသိုလျှော်နိုင်ပါသလား	
	ခြောက်သွေ့ရာသီတွင် ရေတိမ်ဒေသမှ ရေရရှိပါသလား	

ရေကြီးမှုကိုထိန်းညှိပေးခြင်း	ရေကြီးမှုကိုလျှော့ချနိုင်ရန် ရေတိမ်ဒေသမှ လုံလောက်သောရေကို သိုလှောင်ပေးပါသလား	
ဖျက်ပိုးထိန်းညှိပေးခြင်း	ရေတိမ်ဒေသမှ ဖျက်ပိုးဦးရေကို ထိန်းချုပ်နိုင်ပါသလား	
	ဝန်ဆောင်မှုအမှား - ရေတိမ်ဒေသမှ ဖျက်ပိုးများ၏ အရင်းအမြစ်ဖြစ်ပါသလား	
လူသားများ၏ရောဂါကိုထိန်းညှိပေးခြင်း	ရေတိမ်ဒေသရှိ ဂေဟစနစ်လုပ်ငန်းစဉ်များ လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် လူသားများ၏ ရောဂါအန္တရာယ်ကိုလျှော့ချပေးပါသလား (ဥပမာ - သုံးရေအတွင်းမှအညစ်အကြေးများကိုသန့်စင်ပေးခြင်း)	
	ဝန်ဆောင်မှုအမှား - ရေတိမ်ဒေသသည် လူသားများ၏ ရောဂါအန္တရာယ် ဖြစ်ပွားစေမှုကိုပျံ့နှံ့စေသလား (ဥပမာ - ခြင် (သို့) မွှားပေါများစေခြင်း)	
မွေးမြူရေးရောဂါများကို ထိန်းညှိပေးခြင်း	ရေတိမ်ဒေသရှိ ဂေဟစနစ် လုပ်ငန်းစဉ်များ လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် တိရစ္ဆာန်များ၏ ရောဂါအန္တရာယ်ကိုလျှော့ချပေးပါသလား (ဥပမာ - သုံးရေအတွင်းမှအညစ်အကြေးများကိုသန့်စင်ပေးခြင်း)	
	ဝန်ဆောင်မှုအမှား - ရေတိမ်ဒေသမှ တိရစ္ဆာန်များ၏ ရောဂါအန္တရာယ်ဖြစ်ပွားစေမှုကို ပျံ့နှံ့စေသလား (ဥပမာ - ခြင်ပေါများစေခြင်း)	
မြေတိုက်စားမှုကို ထိန်းညှိပေးခြင်း	ရေတိမ်ဒေသအတွင်းရှိ စိုက်ခင်းများမှ မြေတိုက်စားမှုကို ထိန်းပါသလား	
	ရေတိမ်ဒေသမှ ရေစီးနှုန်းကိုနှေးစေပါသလား၊ မြစ်အောက်ပိုင်းရေတိုက်စားမှုကို ကာကွယ်ပါသလား	
	တိုက်စားမှုလက္ခဏာတစ်ခုခုရှိပါသလား	
ရေသန့်စင်ခြင်း	ရေတိမ်ဒေသအတွင်းရှိ ရေထဲတွင် အနည်ကျမှုများရှိပါသလား (ဥပမာ - အသီးအရွက်များဖြင့် ပိတ်မိနေသောအရာများ)	
	ရေတိမ်ဒေသမှ ဝင်ရောက်လာသောရေများကို သန့်စင်ပေးပါသလား	
ဝတ်မှုန်ကူးခြင်း	ရေတိမ်ဒေသအတွင်းတွင် ဝတ်မှုန်ကူးနိုင်သည့်အရာများရှိပါသလား (ဥပမာ - ပျား၊ နဂယ်၊ လိပ်ပြာ၊ လင်းနို့)။ ၎င်းတို့သည် ဝတ်ဝန်းကျင်ရှိသီးနှံများ သို့မဟုတ် ဥယျာဉ်များရှိအပင်များကိုရော ဝတ်မှုန်ကူးပေးနိုင်ပါသလား။	
မီးထိန်းညှိပေးခြင်း	ရေတိမ်ဒေသမှတောမီးလောင်ကျွမ်းမှုပျံ့နှံ့ခြင်းကိုတားဆီးပေးနိုင်ပါသလား(ဥပမာ - မြောင်း များ၊ ချောင်းများနှင့် ရေပြင်ကျယ်ရေယာများ)	
	ဝန်ဆောင်မှုအမှား - ရေစီးထားသောမြေ သို့မဟုတ် ခြောက်သွေ့သော စိုက်ခင်းများက မီးကူးစက်ရန် ကူညီပေးပါသလား။	

ယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးတမ်းများဝန်ဆောင်မှု

ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ	ရေတိမ်ဒေသအတွင်းယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအရေးကြီးသည်များရှိပါသလား (ဥပမာ - ရိုးရာအသုံးအဆောင်များ သို့မဟုတ် ယဉ်ကျေးမှုအခင်းအကျင်းတစ်ခုလား။)	
အပန်းဖြေခရီးသွားလုပ်ငန်း	ရေတိမ်ဒေသမှာ စနစ်တကျ သို့မဟုတ် အလွတ်သဘောအပန်းဖြေရန်အတွက် အသုံးပြုသည့်နေရာဖြစ်သလား	

	ခရီးသွားဧည့်သည်များ ရေတိမ်ဒေသသို့ လာရောက်လည်ပတ်ကြပါသလား။	
	ရေတိမ်ဒေသများကို အသုံးပြုခြင်းမှ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော အကျိုးကျေးဇူးများ ရှိပါသလား။ (ဥပမာ - စားသောက်ဆိုင်များနှင့် ဟိုတယ်များ။)	
	ရေတိမ်ဒေသအနီး၌ အိမ်ဆောက်လုပ်နေထိုင်ရန် ဝယ်လိုအား (သို့) အခြားသော ဖွံ့ဖြိုးမှုများရှိပါသလား။ ထိုဝယ်လိုအားမှာ ဒေသအတွင်း အကျိုးဖြစ်စေသလား (သို့) ဆိုးကျိုး ဖြစ်စေပါသလား	
	အနုပညာလက်ရာများပုံဖော်ထားသောရေတိမ်ဒေသဖြစ်ပါသလား	
သက်ဝင်ယုံကြည်မှုနှင့် ဘာသာရေးတန်ဖိုးများ	ရေတိမ်ဒေသသည်လူတို့၏သက်ဝင်ယုံကြည်မှု သို့မဟုတ် ယဉ်ကျေးမှုတန်ဖိုးများကို စွဲကိုင်ထားပါသလား။	
	ရေတိမ်ဒေသကို ဘာသာရေးအခမ်းအနားများတွင် အသုံးပြုပါသလား	
	ရေတိမ်ဒေသတွင် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အကျင့်များရှိပါသလား (ဥပမာ - သီးနှံစိုက်ပျိုးချိန် သို့မဟုတ် ရိတ်သိမ်းချိန်။)	
လူမှုရေးဆက်နွယ်မှု	ရေတိမ်ဒေသအားအသုံးပြုခြင်းကြောင့်ထိုအနီးတွင် စုဖွဲ့နေထိုင်သောဒေသခံပြည်သူများရှိပါသလား (ဥပမာ - တံငါရွာများ၊ ငှက်လေ့လာသည့် နေရာများ၊ လမ်းလျှောက်နေရာများနှင့် အနွေးပြေးနေရာများ။)	
ပညာရေးနှင့်သုတေသန	ရေတိမ်ဒေသကိုပညာရေးအတွက်အသုံးပြုပါသလား(ဥပမာ-ကျောင်းမှ ကျောင်းသား/သူများလေ့လာရေးခရီးထွက်ခြင်း (သို့) တက္ကသိုလ် သုတေသနလေ့လာရေး)	
	အများပြည်သူကြည့်ရှုရန် ပညာရေးဆိုင်ရာ ပစ္စည်းများထားရှိပါသလား။	

အပိုင်း(၄.၅) ရေတိမ်ဒေသအား ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသော အကြောင်းအရာများကို အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း

RAWES ပြီးလျှင် ဤအကဲဖြတ်ခြင်းကို ဖြည့်စွက်ရန်။ တည်နေရာနှင့် အတိုင်းအတာ အတူတူတွင် အသုံးပြုပါမည်။ ကျေးဇူးပြု၍ ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသောအကြောင်းအရာများကို (လက်ရှိနှင့် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော) အရေးကြီးမှုအဆင့်ခွဲခြားသတ်မှတ်နိုင်ရန်အတွက် မြင့်မား၊ အလယ်အလတ် (သို့မဟုတ်) အနိမ့်တို့ကို အမှန်ခြစ်ရွေးချယ်ပေးပါ။ သတိပြုရန်မှာဖော်ပြထားသော ဆောင်ရွက်ချက်အချို့သည် အမြဲတမ်းခြိမ်းခြောက်နေသော အကြောင်းအရာများမဟုတ်ပါ။ ကျင်လည် ကျက်စားသည့်နေရာများကို တနည်းနည်းဖြင့် ခြိမ်းခြောက်နေပါကလည်း **အမှန်ခြစ်ပေးပါရန်။**

- အမြင့်** - ရေတိမ်ဒေသ၏တန်ဖိုးများကို ဆိုးရွားစွာပျက်စီးစေသည့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း
- အလတ်စား** - ရေတိမ်ဒေသအပေါ်အပျက်သဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှုများရှိသည့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း
- အနိမ့်** - ရေတိမ်ဒေသအား ခြိမ်းခြောက်မှုများရှိသော်လည်း တန်ဖိုးများကို ပြင်းထန်စွာမထိခိုက်စေသည့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကိုဖြစ်ပေါ်စေခြင်း
- မရှိ** - ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများမရှိခြင်း (သို့မဟုတ်) **ရေတိမ်ဒေသတည်ရှိသည့်** နေရာများတွင် ခြိမ်းခြောက်မှုမတွေ့ရခြင်း

၁။ ရေတိမ်ဒေသတည်နေရာအတွင်း လူနေအိမ်နှင့်စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများ ကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း

အခြေချနေထိုင်ခြင်းကြောင့်(သို့မဟုတ်) စိုက်ပျိုးမြေမဟုတ်သောအခြားမြေများကို အသုံးပြုခြင်းကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှု များ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၁.၁ လူနေအိမ်များနှင့် အခြေချနေထိုင်ခြင်း	
				၁.၂ စီးပွားရေးအချက်အချာနေရာနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများ	
				၁.၃ ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် အပန်းဖြေမှုဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံများ	

၂။ ရေတိမ်ဒေသတည်နေရာအတွင်း စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းများကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း

အပင်စိုက်ပျိုးရေး၊ ပင်လယ်ရေလုပ်ငန်းနှင့်ရေလုပ်ငန်းအပါအဝင် စိုက်ပျိုးရေးတိုးချဲ့လုပ်ကိုင်မှုနှင့် စောက်ချလုပ်ကိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးနှင့် စားကျက်မြေများမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော ခြိမ်းခြောက်မှုများ

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၂.၁ သစ်မဟုတ်သည့် အခြားသော နှစ်စဉ်နှင့် နှစ်ရှည် သီးနှံများ စိုက်ပျိုးခြင်း	

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၂.၁ (က) မူးယစ်စေသော ဆေးပင်များ စိုက်ပျိုးခြင်း	
				၂.၂ သစ်နှင့် စက္ကူပျော့ဖက်ပင် စိုက်ပျိုးခြင်း	
				၂.၃ မွေးမြူရေးနှင့်လွှတ်ကျောင်းမွေးမြူရေး	
				၂.၄ ပင်လယ်နှင့် ရေချိုငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများ	

၃။ ရေတိမ်ဒေသတည်နေရာအတွင်း စွမ်းအင်နှင့် သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများ ကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း

သက်ရှိမဟုတ်သောအရင်းအမြစ်များ ထုတ်လုပ်ခြင်းကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများဖြစ်ပေါ်ခြင်း

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၃.၁ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်း	
				၃.၂ သတ္တုတူးဖော်ခြင်းနှင့် ကျောက်မိုင်းလုပ်ငန်း	
				၃.၃ ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်သည့် ဆည်များ၊ လေရဟတ်များ	

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				နှင့် ဆိုလာစွမ်းအင် အပါအဝင် စွမ်းအင်ထုတ်လုပ်ခြင်း	

၄။ ရေတိမ်ဒေသတည်နေရာအတွင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကိုဖြစ်ပေါ်စေခြင်း

ခက်ခဲကျဉ်းမြောင်းသောလမ်းများမှတစ်ဆင့် ယာဉ်များမှ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်ကြသောကြောင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များသေဆုံးမှုအပါအဝင် ခြိမ်းခြောက်မှုများ

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၄.၁ ကားလမ်းနှင့် မီးရထားလမ်းများကြောင့် လမ်းဘေးဝဲယာရှိ တိရစ္ဆာန်များသေဆုံးမှု	
				၄.၂ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းသုံးလှိုင်းများ (ဥပမာ-လျှပ်စစ်မီးကြိုး၊ တယ်လီဖုန်းလှိုင်းကြိုး)	
				၄.၃ သင်္ဘောသွားရေကြောင်းလမ်းများနှင့်မြောင်းများ	
				၄.၄ လေယာဉ်လမ်းကြောင်းများ	
				၄.၅ ကုန်ပစ္စည်းများ တင်ဆောင်ခြင်းနှင့် သယ်ယူခြင်းပြုလုပ်သည့် ဆိပ်ကမ်းများ	

၅။ ရေတိမ်ဒေသတည်နေရာအတွင်းဇီဝအရင်းအမြစ်များအသုံးပြုမှုများကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း

ရည်ရွယ်ချက်မရှိဘဲ ရိတ်သိမ်းခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ အပါအဝင် "တောရိုင်း" သက်ရှိအရင်းအမြစ်များကို စားသုံးခြင်း၊ အသုံးပြုခြင်းမှ ခြိမ်းခြောက်မှုများ

မြင့်	အလယ်အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၅.၁ ရေရှည်တည်တံ့မှုမရှိဘဲတရားမဝင် အမဲလိုက်ခြင်း၊ ကုန်းနေသတ္တဝါများကိုစုဆောင်းသတ်ဖြတ်ခြင်း (လူသားများမှတောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များကိုသတ်ဖြတ်ခြင်းကြောင့် သေကြေပျက်ဆီးခြင်း)	
				၅.၂ ကုန်းနေအပင်များနှင့်အပင်ထွက်ပစ္စည်းများ(သစ်မဟုတ်သော အခြား) ကို စုဆောင်းခြင်း	
				၅.၃ သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ထင်းခုတ်ခြင်း	
				၅.၄ ငါးဖမ်းခြင်း၊ ရေနေသတ္တဝါများကို ဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်ခြင်း	

၆။ ရေတိမ်ဒေသတည်နေရာအတွင်း လူသားတို့၏ကျူးကျော်မှုနှင့် နှောင့်ယှက်မှုများကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း

သက်ရှိဇီဝအရင်းအမြစ်များကိုစားသုံးမှုမပြုဘဲဖမ်းဆီးခြင်းနှင့်နေထိုင်ကျက်စားရာနေရာများရှိမျိုးစိတ်များကို ပြောင်းလဲစေခြင်း၊ ဖျက်ဆီးခြင်း သို့မဟုတ် နှောင့်ယှက်ခြင်းများကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများဖြစ်ပေါ်ခြင်း

မြင့်	အလယ်အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၆.၁ အပန်းဖြေမှုများနှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်း	

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၆.၂ စစ်ပွဲ၊ ပြည်တွင်း မငြိမ်သက်မှုများနှင့် စစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုများ	
				၆.၃ သုတေသန၊ ပညာရေးနှင့် အခြားအလုပ်နှင့်ပတ်သက်သည့် ဆောင်ရွက်မှုများ	
				၆.၄ ဒေသတွင်း လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်နေသော မန်နေဂျာများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များ (ဥပမာ-ဆောက်လုပ်ရေး သို့မဟုတ် မော်တော်ယာဉ်အသုံးပြုမှု၊ ရေသိုလှောင်ခြင်းနှင့် ဆည်များ)	
				၆.၅ ကာကွယ်တောဝန်ထမ်းများနှင့် ဧည့်သည်များ၏ တမင်တကာ ဖျက်ဆီးမှု၊ အဖျက်လုပ်ငန်းများ သို့မဟုတ် အခြား ခြိမ်းခြောက်မှု ဖြစ်ပွားစေသော အကြောင်းအရာများ	

၇။ ရေတိမ်ဒေသတည်နေရာအတွင်း သဘာဝတရားကို ပြုပြင်မွမ်းမံမှုများကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း

နေထိုင်ကျက်စားရာနေရာများကို ပြောင်းလဲခြင်း (သို့မဟုတ်) အရည်အသွေးကျဆင်းစေခြင်း (သို့မဟုတ်) ဂေဟစနစ်၏ လုပ်ဆောင်မှုပုံစံကိုပြောင်းလဲစေသည့်အခြားလုပ်ဆောင်မှုများကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများဖြစ်ပေါ်ခြင်း

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၇.၀ နေထိုင်ကျက်စားရာနေရာများ ရှင်းလင်းခံရခြင်း	

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၇.၁ မီး၊ မီးငြိမ်းသတ်ခြင်း (မီးရှို့ ခြင်းအပါအဝင်)	
				၇.၂ ဆည်များ၊ ဇလပေဒဆိုင်ရာ ပြုပြင်မွမ်းမံမှုများနှင့် ရေစီမံခန့်ခွဲ မှု/အသုံးပြုမှု	
				၇.၃ (က) အသုံးပြုမှုအစိတ်အပိုင်း များတိုးချဲ့လာခြင်း (ဥပမာ - စိုက် ပျိုးမြေ)	
				၇.၃ (ခ) သဘာဝအလျောက် နေထိုင် ကျက်စားနေသည့်နေရာ များမှ သီးခြားခွဲထုတ်ခြင်း။ (ဥပမာ- သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း၊ အရေးပါသော ရေနေသတ္တဝါများ ဆည်အတွင်းမရှိတော့ခြင်း)	
				၇.၃ (ဂ) ရေတိမ်ဒေသတန်ဖိုးများ အပေါ် 'အစွန်းသက်ရောက်မှု'	
				၇.၃ (ဃ) အဓိကအရေးပါသော မျိုးစိတ်များ ဆုံးရှုံးခြင်း (ဥပမာ- သားရဲကောင်များ၊ ဝတ်မှုန်ကူးသူ များ စသဖြင့်...)	

၇ (က) ရေတိမ်ဒေသတည်နေရာအတွင်း ဇလပေဒဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှုများကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၇ (က-၁) ဇလပေဒဆိုင်ရာ စနစ် ကို ပြောင်းလဲစေသော ရေတိမ်	

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				ဒေသအတွင်းရှိ (သို့မဟုတ်) ၎င်းအထက်ပိုင်းရှိဆည်များ	
				၇ (က-၂) နေရာဒေသ သို့မဟုတ် ရေလွှမ်းဒေသအတွင်း ရေထုတ်ယူခြင်း/လွှဲခြင်း။	
				၇ (က-၃) ရေကန်များမှ ပိုလျှံကျလာသောရေများ (ဥပမာ- ရေကြီးရေလျှံမှုအတွက် သိုလှောင်ခြင်း)	
				၇ (က-၄) ဇလဗေဒဆိုင်ရာဆက်နွယ်မှုများဆုံးရှုံးခြင်း (ဥပမာ - ရေတိမ်ဒေသဧရိယာအား ကာကွယ်ထားသောကမ်းပါးများဆုံးရှုံးခြင်း....)	
				၇ (က-၅) ခြောက်သွေ့ခြင်း	
				၇ (က-၆) သဲကန္တာရ	

၈။ ရေတိမ်ဒေသတည်နေရာအတွင်း ပြင်ပမှအခြားပြဿနာရှိသောမျိုးစိတ်များနှင့် မျိုးရိုးဗီဇများဝင်ရောက်လာခြင်းကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း

စတင်ရောက်ရှိပုံ၊ နို့များပြားလာသည့်ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ်အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်သောကုန်းနေနှင့်မူရင်းရေနေမဟုတ်သော/ မူရင်းရေနေအပင်များ၊ သတ္တဝါများ၊ ရောဂါပိုးများ/ရောဂါပိုးမွှားများ (သို့မဟုတ်) မျိုးရိုးဗီဇဆိုင်ရာပစ္စည်းများမှ ခြိမ်းခြောက်မှုများ

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၈.၁ နေရပ်ရင်းမဟုတ်သော/ ကျူးကျော်အပင်များ(ပေါင်းပင် များ)	
				၈.၁ (က) နေရပ်ရင်းမဟုတ်သော/ ကျူးကျော်သတ္တဝါများ	
				၈.၁ (ခ) ကျူးကျော်လာသည့် နေရပ်ရင်းမျိုးစိတ်များ (အပင်နှင့် သတ္တဝါများ)	
				၈.၁ (ဂ) ရောဂါပိုးများ (နေရပ်ရင်း မဟုတ်သော သို့မဟုတ် နေရပ်ရင်း ဟုတ်သော်လည်း ပြဿနာအသစ် များ ဖြစ်ပေါ်စေသည့်အရာများ)	
				၈.၂ မျိုးရိုးဗီဇဆိုင်ရာပစ္စည်း (ဥပ မာ- မျိုးဗီဇပြုပြင်ထားသော သက် ရှိများ)	

၉။ ရေတိမ်ဒေသတည်နေရာအတွင်းညစ်ညမ်းမှုဖြစ်ပွားခြင်းများကြောင့်ခြိမ်းခြောက်မှုများကိုဖြစ်ပေါ်စေခြင်း

အရင်းအမြစ်များရှိသောနေရာနှင့် မရရှိသောနေရာများမှ စွမ်းအင် (သို့မဟုတ်) ပိုလျှံနေသော/ပြင်ပမှ ရောက်ရှိလာသည့် အရာများကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများဖြစ်ပေါ်ခြင်း

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၉.၁ အိမ်သုံးမိလ္လာနှင့် မြို့တွင်းရှိ စွန့်ပစ်ရေများ	
				၉.၁ (က) စက်ရုံများမှ မိလ္လာနှင့် စွန့်ပစ်ရေများ (ဥပမာ-အိမ်သာ၊ ဟိုတယ် စသည်)	
				၉.၂ စက်မှုလုပ်ငန်း၊ သတ္တုတူးဖော် ရေးနှင့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ စွန့်ပစ် ပစ္စည်းများ (ဥပမာ- သဘာဝထက် လွန်ကဲသော အပူချိန်များ၊ အောက် ဆီဂျင် နည်းပါးလာခြင်း၊ ဆားငံ ဓာတ်ပိုမိုမြင့်မားခြင်း၊ အခြားညစ် ညမ်းမှု)	
				၉.၃ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်သစ်တောထွက် ပစ္စည်းများ (ဥပမာ-ဓာတ်မြေဩဇာ များ သို့မဟုတ် ပိုးသတ်ဆေးများ လွန်စွာသုံးစွဲခြင်းကြောင့်)	
				၉.၄ အမှိုက်များ (အစို၊ အခြောက်)	
				၉.၅ လေထုညစ်ညမ်းခြင်း	

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၉.၆ ပိုလျှံစွမ်းအင် (ဥပမာ-အပူနှင့် အလင်းကြောင့် ညစ်ညမ်းခြင်း	

၁၀။ ရေတိမ်ဒေသတည်နေရာအတွင်း ဘူမိဗေဒဆိုင်ရာ အဖြစ်အပျက်များကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း

ဘူမိဗေဒဆိုင်ရာဖြစ်ရပ်များသည် ဂေဟစနစ်များတွင်သာဘာဝအလျောက်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်နိုင်သောစနစ်များ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်နိုင်သည်။ သို့သော်မျိုးစိတ်များ သို့မဟုတ် နေရင်းဒေသပျက်စီးပါက ယင်းတို့၏ ဒဏ်ခံနိုင်မှုဆုံးရှုံးသွားပြီး အနှောင့်အယှက်ဒဏ်ကို ခံနိုင်ရည်မရှိဘဲ ခြိမ်းခြောက်မှုများဖြစ်လာနိုင်သည်။ ဤပြောင်းလဲမှုအချို့ကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရန် စီမံခန့်ခွဲမှုစွမ်းရည်မှာ အကန့်အသတ်ရှိနိုင်သည်။

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၁၀.၁ မီးတောင်များ	
				၁၀.၂ မြေငလျင်/ဆူနာမီလှိုင်း	
				၁၀.၃ ပြိုကျမှုများ/ မြေပြိုမှုများ	
				၁၀.၄ တိုက်စားခြင်းနှင့် နှုန်းအနည်အနှစ်များကျခြင်း။ (ဥပမာ ကမ်းရိုးတန်း သို့မဟုတ် မြစ်ကြမ်းပြင်ပြောင်းလဲမှု)	

၁၁။ ရေတိမ်ဒေသတည်နေရာအတွင်း ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ပြင်းထန်လာခြင်းအခြေအနေများကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း

သဘာဝတရားပြောင်းလဲလာမှုများကြောင့် ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာမှုအခြေအနေ၊ အခြားပြင်းထန်သော ရာသီဥတုအခြေအနေများနှင့်ဆက်စပ်နေသော ရေရှည်ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများကြောင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများဖြစ်ပေါ်လာခြင်း

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုများ အကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၁၁.၁ နေရပ်များရွှေ့ပြောင်းခြင်း နှင့် ပြောင်းလဲနေထိုင်ခြင်း။	
				၁၁.၂ ခြောက်သွေ့ခြင်း	
				၁၁.၃ အပူချိန်လွန်ကဲလာခြင်း	
				၁၁.၄ မုန်တိုင်းနဲ့ ရေကြီးရေလျှံ ခြင်း	

၁၂။ ရေတိမ်ဒေသတည်နေရာအတွင်း ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူမှုရေးဆောင်ရွက်ချက်များကြောင့်ခြိမ်းခြောက်မှုများ ကိုဖြစ်ပေါ်စေခြင်း

မြင့်	အလယ် အလတ်	နိမ့်	မရှိ	ခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအရာများ	မှတ်ချက်
				၁၂.၁ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ချိတ်ဆက်မှုများ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းအသိပညာနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အကျင့်များဆုံးရှုံးခြင်း။	
				၁၂.၂ အရေးပါသော ယဉ်ကျေးမှုတန်ဖိုးများသဘာဝအလျောက် ယိုယွင်းလာခြင်း	
				၁၂.၃ ယဉ်ကျေးမှုစာရင်းဝင် အမွေအနှစ် အဆောက်အအုံများ၊ ဥယျာဉ်များ၊ နေရာများ ပျက်ဆီးယိုယွင်းလာခြင်း	

အပိုင်း(၄.၆) တွားသွားသတ္တဝါများကို စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း

ဤအပိုင်းတွင် အဓိကအချက်အလက်များ ဆွေးနွေးရာ၌ မေးခွန်းအချို့ကို ထည့်သွင်းမေးမြန်းနိုင်ရန် ရည်မှန်းထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ-

- ၁။ ဤဒေသတွင် လိပ်များ နေထိုင်ကျက်စားကြပါသလား။
- ၂။ မည်သည့်နေရာဒေသတွင် တွေ့ရှိရသတည်း။ (နေရာဒေသအမည်၊ မြေပုံတွင် ညွှန်ပြပါ)
- ၃။ ထိုလိပ်ကို သင်နောက်ဆုံး မည်သည့်အချိန်တွင် တွေ့ရှိခဲ့သနည်း။
- ၄။ ရပ်ရွာလူထုမှ ကောက်ယူစုဆောင်းပါသလား။
- ၅။ မည်သည့်အတွက်ကြောင့် ကောက်ယူကြသနည်း။
- ၆။ လွန်ခဲ့သော(၅)နှစ်နှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် ယခုကာလ၌ ပိုမိုတွေ့ရှိ/တွေ့ရှိမှုလျော့နည်းလာ/တွေ့ရှိမှုအတူတူ ဖြစ်ပါသလား။
- ၇။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း (၃၀) နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ယခုကာလ၌ ပိုမိုတွေ့ရှိ/တွေ့ရှိမှုလျော့နည်းလာ/တွေ့ရှိမှုအတူတူ ဖြစ်ပါသလား။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းသူမှ မှတ်သားထားရန်မှာ - ဖြစ်နိုင်လျှင် မျိုးစိတ်မည်မျှရှိနိုင်သနည်းနှင့် ယင်းတို့၏ အဓိကပိသေသလက္ခဏာအချို့ကို အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်လေ့လာကြည့်သင့်ပါသည်။ ကျက်စားနေထိုင်သည့် မျိုးစိတ်များကို သိရှိထားလျှင် ယင်း

လိပ်မျိုးစိတ်များ၏ ဓါတ်ပုံများကို ပြင်ဆင်ထားပြီး အတည်ပြုသတင်းအချက်အလက်များ ရရှိစေရန် ပုံများကို ပြသကာ မေးခွန်းများ မေးမြန်းရပါမည်။ သို့သော် ကောက်ချက်ချသည့် အဖြေများအဖြစ် ဖြေဆိုသူများကို မမေးသင့်ပါ။ ဥပမာ အားဖြင့် “ဒီမျိုးစိတ်ပဲ ဟုတ်တယ်မလား” ဆိုသည့် မေးခွန်းထက်စာလျှင် “ဒီမျိုးစိတ်က ဒီမှာရှိပါသလား”၊ “ဒီမျိုးစိတ်က ဘယ်တစ်ခုလဲ” ဟု မေးမြန်းရပါမည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ သိရှိနားလည်မှု/ သတင်းအချက်အလက်ပေးယုံကြည်စိတ်ချရမှု ကို သိရှိနိုင်ရန် ဒေသအတွင်း နေထိုင်ကျက်စားခြင်းမရှိသော လိပ်မျိုးစိတ်တစ်ခုကို အနည်းဆုံး ထည့်သွင်းပြသရပါမည်။

အပိုင်း(၄.၇) ငှက်မျိုးစိတ်များကို စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း

RVA ဆောင်ရွက်နေစဉ်အတွင်းရေတိမ်ဒေသ၌နေထိုင်ကျက်စားလျက်ရှိသောရေပျော်ငှက်များကို(၃)နာရီခန့်အနည်းဆုံး စောင့်ကြည့်လေ့လာရပါမည်။ ရက်စွဲ၊ စတင်စောင့်ကြည့်ချိန်နှင့် ပြီးဆုံးချိန်၊ စောင့်ကြည့်သူများ အစရှိသည်တို့ကို မှတ် သားရပါမည်။ ငှက်အမျိုးအစားများကို ခွဲခြားလေ့လာရန် တွေ့ရှိရသည့် ငှက်အမျိုးအစားများကို စာရင်းပြုစုထားရပါ မည်။ အောက်ဖော်ပြပါ အမျိုးအစားများတွင် အနီးစပ်ဆုံးအရေအတွက်ကို အနည်းဆုံးမှတ်သားထားသင့်ပါသည်။

တောငှက် (Wildfowl)	ရေကြက်အုပ်စုနှင့် ရေကြက်ဒုံ (Rails, Crakes, Coots)
ရေဝမ်းဘဲနှင့် ထန်းစေ့မှုတ် (Divers and Grebe)	ကြိုးကြာ (Cranes)
တင်ကျိုးနှင့် ဥပန်း (Cormorants and Darters)	ရေစပ်နေခြေတံရှည်ငှက်မျိုးများ (ဒီလုံး၊ စနိုက်၊ ရေညှောင့်ငှက်၊ ဒေါင်းလှမ်းခြေထောက်) (Waders)
ငှက်ကြီးဝန်ဘို/ဝန်ဘို (Pelicans)	စင်ရော်၊ မြစ်တွေး (Terns and Gulls)
ဆတ်မျိုင်း/ရေဘုတ်၊ မျိုင်းအောက် (Bitterns and Herons)	တိန်ညင်း/ပိန်ညင်း၊ ပုစဉ်ထိုး၊ ငှက်ခါး၊ တောင်ပီစူး/ဘီးတောင်ပို (Kingfishers, Bee-eaters, Rollers, Hoopoe)
ငှက်ကျား (Storks)	ရေငုပ်ငှက်ညိုလုံး (Dippers)
သားရဲကောင်အုပ်စုငှက်များ (အမဲလိုက်ငှက်မုဆိုးများ၊ သိမ်းငှက်၊ လင်းယုန်ငှက်၊ ဇီးကွက်များ) (Raptors - Birds of Prey)	

ထူးခြားသောမှတ်တမ်းများကိုလည်း မှတ်တမ်းတင်ထားသင့်ပါသည်။ ဥပမာ- သားပေါက်ခြင်း၊ အုပ်စုလိုက် အိပ်တန်းဝင် ခြင်း၊ အုပ်စုဖွဲ့နေခြင်း၊ သားငါးကျေးငှက်များကိုခိုးဖမ်းခြင်း သို့မဟုတ် အခြားသောညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းလက္ခဏာများ ကိုလည်း သတိပြုသင့်ပါသည်။